

Iwona Anna NDiaye

DOI: 10.31648/apr.4458

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3881-0474>

anna.ndiaye@uwm.edu.pl

Olsztyńskie badania emigrantologiczne. Historia – stan obecny – perspektywy rozwoju

Wprowadzenie

Pojęcie emigrantologii i jej koncepcję przedstawił prof. Lucjan Suchanek na XII Międzynarodowym Kongresie Słowistów w Krakowie w 1998 roku, podczas obrad okrągłego stołu na temat *Emigrantologia – nauka o literaturze i kulturze emigracyjnej* [Suchanek 2000; 2005; 2008]. W 2000 roku Jurij Boriew stwierdził: „rodzi się nowa nauka – emigrantologia” [Борев 2000, 166]. Od tego czasu emigrantologia jako dyscyplina naukowa doczekała się licznych opracowań, które znalazły szerokie omówienie w wystąpieniach konferencyjnych i publikacjach L. Suchanka [Suchanek 2004, 73–88; 2008, 159–169; 2014, 173–189].

Studia emigrantologiczne prowadzone są z perspektywy różnych nauk, takich jak: historia, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo, lingwistyka, historia sztuki, religioznawstwo, socjologia, politologia, pedagogika i in. (art. 3 Statutu Komisji Emigrantologii Słowian Międzynarodowego Komitetu Słowistów – KES MKS). Przedmiotem badań emigrantologów pozostaje

historia emigracji, los i status emigrantów, jej instytucje (instytucje edukacyjne, uczelnie wyższe, wydawnictwa i poligrafia) oraz formy organizacyjne (koła, stowarzyszenia, partie), życie duchowe, religijne i polityczne, osiągnięcia w różnych obszarach piśmiennictwa (publicystyka, dokumentalistyka, eseistyka, teksty naukowe, filozoficzne, religijne), liczne formy sztuki: teatr, balet, opera, kino, sztuki wizualne, muzyka, a także osiągnięcia w nauce [art. 2 statutu KES MKS. Por. Suchanek 2002, 440–441].

Tak zdefiniowane badania mają w Polsce wieloletnią tradycję. Pionierem i liderem polskiej emigrantologii, zwłaszcza w zakresie badania historii i dorobku III fali emigracji rosyjskiej, pozostaje Uniwersytet Jagielloński, a dokładniej działający w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej UJ zespół badawczy „Rosyjska

literatura emigracyjna”, pod kierunkiem Lucjana Suchanka¹. Rezultatem pracy zespołu były fundamentalne opracowania, np. *Emigracja i tamizdat. Szkice o współczesnej prozie rosyjskiej* (1993), *Dać świadectwo prawdzie. Portrety współczesnych pisarzy rosyjskich* (1996) czy *Realiści i postmoderniści. Sylwetki współczesnych rosyjskich pisarzy emigracyjnych* (1997).

Od czasu realizacji wspomnianych projektów naukowych i wydawniczych minęło ponad ćwierć wieku i z czasem do miana centrów badań emigrantologicznych zaczęły aspirować również inne ośrodki akademickie, w których cyklicznie organizowane są konferencje tematyczne, powstają opracowania monograficzne, przygotowuje się rozprawy naukowe poświęcone problematyce emigracyjnej.

Historia

Obok Białegostoku, Gdańska, Krakowa, Opola, Torunia, Warszawy i in. również olsztyńska placówka ma istotne osiągnięcia w tej dziedzinie. Badania poświęcone twórczości rosyjskich emigrantów prowadzone są w Olsztynie od ponad 25 lat. Jednym z pierwszych opracowań poświęconych tej problematyce był tom *Rosyjska literatura „emigracyjna”. Język, styl, poetyka*, który ukazał się w 1992 roku pod redakcją prof. zw. dr. hab. Walentego Piłata, a zatem rok przed krakowskim tomem *Emigracja i tamizdat...* Publikacja była efektem współpracy ówczesnego Zakładu Filologii Rosyjskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie z Uniwersytetem Warszawskim oraz Państwowym Uniwersytetem w Kaliningradzie [*Rosyjska literatura...* 1992]. Wśród autorów znaleźli się m.in. olsztyńscy badacze: Irena Rudziewicz, Ewa Nikadem-Malinowska, Grzegorz Ojcewicz – w przyszłości autorzy licznych opracowań z zakresu problematyki emigracyjnej². Przygotowanie artykułów na potrzeby tomu *Rosyjska literatura „emigracyjna”...* dla jednych stanowiło okazjonalną „przygodę” badawczą, dla innych był to początek wieloletnich i pogłębionych studiów skoncentrowanych na dorobku pierwszej fali emigracji rosyjskiej [*Twórczość rosyjskiej zagranicą...* 2018, 7–9].

¹ W skład zespołu weszli: dr hab. Andrzej Drawicz, dr hab. Anna Rażny, dr hab. Wasilij Szczukin, dr hab. Lidia Liburska, dr Krystyna Pietrzycka-Bohosiewicz, dr Andrzej Dudek.

² Zaprezentowane w tomie analizy olsztyńskich badaczy były zróżnicowane zarówno pod względem chronologicznym, jak i gatunkowym. E. Nikadem-Malinowska omówiła temat *Z problemów emigracyjnej publicystyczno-edytorskiej działalności Aleksandra Hercena*, G. Ojcewicz, *Emigracyjna „Noc” Iwana Bunina: liczby i interpretacja*, a I. Rudziewicz *Творчество Владимира Набокова в Польше*.

Szczegółne zainteresowanie tematyką emigracyjną wykazywała I. Rudziewicz. Pierwsze studium jej autorstwa, zamieszczone we wspomnianym wyżej tomie, stanowiło szczegółowe omówienie polskiej recepcji dzieł Władimira Nabokowa, począwszy od utworu *Колокольчик* (*Dzwonek*, tłum. L. Podhorski-Okołów) z 1929 roku, po powieść *Лолита* (*Lolita*, tłum. R. Stiller) z 1992, a także opracowań krytycznoliterackich i biograficznych. Warto również przypomnieć publikację *Русские писатели-эмигранты в Польше*, wydaną w 1994 roku nakładem petersburskiego wydawnictwa „Образование”. Na broszurowe wydanie złożyło się pięć rozdziałów poświęconych recepcji w Polsce twórczości pisarzy pierwszej i trzeciej fali emigracji rosyjskiej: Jewgienija Zamiatina, Władimira Nabokowa, Aleksandra Galicza, Władimira Wojnowicza oraz Josifa Brodskiego. Tematyce emigracyjnej prof. I. Rudziewicz pozostała wierna w trakcie całej kariery naukowej. Jedną z jej najnowszych publikacji jest artykuł poświęcony analizie poezji emigracyjnej poetki Iriny Ratuszynskiej pt. *Взаимосвязь литературы и религии в творчестве эмиграционной поэтессы Ирины Ратушинской* [Rudziewicz 2017, 61–67].

Dorobek publikacyjny oraz zaangażowanie badawcze olsztyńskich emigrantologów stały się inspiracją do podjęcia problematyki emigracyjnej przez kolejne pokolenia literaturoznawców, w tym przez piszącą te słowa. Od ponad 20 lat dokonania naukowe pracowników Instytutu Słowiańszczyzny Wschodniej prezentowane są na łamach czasopism krajowych i zagranicznych oraz w monografiach autorskich i tomach pokonferencyjnych. Do niekwestionowanych prekursorów olsztyńskiej emigrantologii należy Grzegorz Ojcewicz, kojarzony obecnie przede wszystkim z publikacji poświęconych analizie utworów Iwana Bunina oraz jako niestrudzony biograf życia i twórczości Jelizawiety Kuzminy-Karawajewej (Skobcowej, 1891–1945) [Ojcewicz 2002; 2016].

Warto jednak przypomnieć, iż w 2009 roku G. Ojcewicz był inicjatorem serii „Luminarze Rosyjskiej Emigracji” (wyd. Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej UWM, red. I.A. NDiaye, G. Ojcewicz), prezentującej wybitne sylwetki emigrantów rosyjskich, która stała się „naukową wizytówką” olsztyńskiej emigrantologii. Redaktorzy serii postawili przed sobą bardzo trudne zadanie, polegające na stworzeniu w Polsce podstaw wiedzy o tych emigrantach, których recepcja w naszym kraju jest stosunkowo krótka w czasie i wciąż niezbyt rozległa zakresowo. Z taką motywacją powstały tomy poświęcone indywidualnościom, takim jak Borys Popławski czy Matka Maria. W przypadku Iwana Bunina przyświecała im chęć zaprezentowania obszernej literatury krytycznej, wspomnieniowej, a także utworów literackich tłumaczonych na język polski po raz pierwszy. Poza tomami dedykowanymi pojedynczym sylwetkom w serii ukazały się również monografie zbiorowe z udziałem badaczy z Polski i Rosji, w których zaprezentowano studia

z zakresu historii, literatury, kultury i sztuki. Ten zróżnicowany tematycznie, czasowo i metodologicznie materiał poświęcono emigrantom pierwszej, drugiej i trzeciej fali emigracji rosyjskiej³.

Stan obecny

Jak zauważyliśmy wcześniej, dorobek emigracji rosyjskiej daje możliwość prowadzenia badań wieloaspektowych. I owo interdyscyplinarne podejście badawcze stanowi zasadniczy wektor działań olsztyńskiego zespołu. Przedmiotem jego zainteresowań pozostają najważniejsze aspekty badań emigrantologicznych, w tym historia emigracji, los i status emigrantów, życie duchowe, religijne i polityczne, a także osiągnięcia w różnych obszarach piśmiennictwa.

W styczniu 2018 roku w Instytucie Słowiańszczyzny Wschodniej (ISW) został zainicjowany temat statutowy *Studia emigrantologiczne. Interpretacja – recepcja – przekład*, którego celem jest prowadzenia badań ukierunkowanych na opis zagadnień z zakresu historii i dziedzictwa kulturowego emigracji rosyjskiej, które można przyporządkować różnym obszarom tematycznym (m.in. historia rosyjskiego procesu literackiego, zagadnienia interpretacji tekstu literackiego, polsko-rosyjskie stosunki literackie oraz przekład literacki). Opracowania z tego zakresu problemowego publikowane są na łamach serii naukowych. Poza wymienioną wcześniej serią „Luminarze Rosyjskiej Emigracji”, interdyscyplinarne badania prezentowane są w ramach serii: „Teoria i praktyka przekładu” „Między Słowami – Między Światami (wyd. ISW – KFA UWM, red. E. Kujawska-Lis, I.A. NDiaye).

Publikacje z zakresu emigracji rosyjskiej można znaleźć na łamach czasopisma naukowego „Acta Polono-Ruthenica”, które ukazuje się nieprzerwanie od 1996 roku, a jego inicjatorem był prof. zw. dr hab. Ryszard Łużny. Dotychczas zasadniczy przedmiot refleksji naukowej prezentowanej na łamach czasopisma stanowiły polsko-wschodniosłowiańskie powiązania kulturowe, literackie i językowe, ze szczególnym uwzględnieniem literatury białoruskiej, rosyjskiej i ukraińskiej. Zakres ten poszerzono od stycznia 2019 roku o nową rubrykę „Badania emigrantologiczne”. Międzynarodowa pozycja kwartalnika przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności prowadzonych badań na arenie międzynarodowej. Takie założenie znajduje uzasadnienie w ocenie eksperckiej:

³ W ramach serii wydano dotychczas osiem tomów [Popławski 2009; Bunin 2013; 2015; Matka Maria 2015a; 2015b; 2015c; *Pisarki rosyjskiej zagranicy...* 2016; *Twórczość rosyjskiej zagranicy...* 2018].

Wielopłaszczyznowy charakter publikowanych w kwartalniku artykułów, recenzji, omówień i polemik, jak też wysoka ranga tych tekstów sprawia, że pismo od wielu lat jest jednym z najbardziej znaczących w dziedzinie slawistyki. Wnosi ono ważny wkład w rozwój nauk humanistycznych, szczególnie w zakresie badań językoznawczych, literaturoznawczych i kulturoznawczych, związanych z kręgiem Wschodniej Słowiańszczyzny. Ze względu na wzajemne wpływy w obrębie tego kręgu kulturowego to on stanowi szczególnie zasięg oddziaływania pisma⁴.

Ważnym etapem dla rozwoju olsztyńskiej emigrantologii była decyzja Prezydium Komisji Emigrantologii Słowian Międzynarodowego Komitetu Slawistów, podjęta 22 października 2018 roku, o przeniesieniu siedziby komisji do Olsztyna⁵. Przypomnijmy, iż komisja powstała z inicjatywy Lucjana Suchanka w grudniu 2008 roku przy Komitecie Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. Jej pierwsze posiedzenie odbyło się 23 września 2009 roku w Opolu, podczas którego przedstawiono program planowanych działań. Za jedno z najważniejszych zadań uznano opracowanie bibliografii prac z zakresu problematyki emigracyjnej członków komisji. 29 maja 2013 roku przewodniczący zwrócił się do opiekuna Komisji Naukowych Międzynarodowego Komitetu Slawistów, prof. Stanislava Haide, z propozycją włączenia Komisji Emigrantologii Słowian w skład komisji Międzynarodowego Komitetu Slawistów. Formalnie komisja zyskała wymiar międzynarodowy we wrześniu 2013 roku, podczas XV Międzynarodowego Kongresu Slawistów w Mińsku, gdy jako jedna z 39 została włączona w skład komisji MKS. Obecnie członkowie komisji pochodzą z 11 krajów [Suchanek 2015, 10–11]⁶.

Do najważniejszych zadań, które postawiła przed sobą komisja, należą: monitorowanie i koordynowanie badań emigrantologicznych w krajach, które są członkami Międzynarodowego Komitetu Slawistów; koordynacja prac nad bibliografią członków komisji. Jednak realizacja tak szerokiego zakresu działań nie była dotychczas możliwa z powodu braku skutecznej formy komunikacji oraz wymiany informacji bieżącej. Zlokalizowanie siedziby komisji w Olsztynie pomogło rozwiązać najpilniejsze kwestie. Dzięki staraniom pracowników ISW w grudniu 2018 roku powstała strona internetowa komisji w języku polskim, rosyjskim i angielskim, która pełni

---

⁴ Ocena wniosku w ramach I edycji konkursu program „Wsparcie dla czasopism naukowych” (MEiSW, 2019 r.).

⁵ W posiedzeniu KES w Olsztynie wzięli udział wybitni slawiści polscy i zagraniczni: Lucjan Suchanek (przewodniczący), Franciszek Apanowicz, Michał Głuszkowski, Bronisław Kodzis, Joanna Mianowska, Iwona Anna NDiaye, Grzegorz Ojcewicz, Lola Zwonariowa. Obowiązki sekretarza powierzono I.A. NDiaye.

⁶ Jednym z najważniejszych osiągnięć Komisji jest przygotowanie bibliografii emigracyjnej członków komisji. Bibliografia *Славистской Литературной и Компаративистской Библиографии / Literacka i komparatystyczna bibliografia slawistyczna*, opracowana pod redakcją prof. Václava Waleckiego (uwzględnia dane 22 członków komisji), została opublikowana na stronie: biblioslav.pl.

rolę międzynarodowej platformy popularyzacji badań emigrantologicznych (<https://emigrantologia.wixsite.com/slowianie-komisja>). Na stronie archiwizowane są najważniejsze informacje dotyczące historii i działalności komisji. Można również zapoznać się z jej strukturą i składem osobowym oraz indywidualnym dorobkiem publikacyjnym poszczególnych członków. Strona KES ma również pełnić rolę centrum wymiany informacji na temat konferencji, publikacji oraz prezentacji najważniejszych osiągnięć naukowych.

Warto podkreślić wymiar międzynarodowy badań prowadzonych przez olsztyński zespół. Najważniejszymi partnerami zagranicznymi ISW pozostają placówki moskiewskie: Dom Rosyjskiej Zagranicy im. Aleksandra Sołżenicyna, Instytut Literatury Światowej im. A.M. Gorkiego Rosyjskiej Akademii Nauk, Instytut Polski, a także francuskie, w tym Uniwersytet w Lyonie. Współpraca z wymienionymi partnerami stwarza dodatkowe możliwości: udziału w seminariach międzynarodowych, prezentowania wyników własnych badań na forum międzynarodowym, a także odbywania staży naukowych.

Współpraca z moskiewskim Instytutem Literatury Światowej im. A.M. Gorkiego RAN zaowocowała zaproszeniem do udziału w pracach Międzynarodowego komitetu obchodów jubileuszu Nadzieży Teffi (z d. Łochwicka), który planowany jest w 2022 roku. Z inicjatywą powołania komitetu wystąpił Dmitrij Nikołajew. Formalnie komitet powstał podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Коммуническое в русской литературе XX вв.: сатира и юмор*, zorganizowanej przez Instytut Literatury Światowej w dniach 20–22 listopada 2018 roku. W skład międzynarodowego komitetu weszli badawcze, którzy od wielu lat zajmują się analizą twórczości oraz popularyzacją dorobku N. Teffi. W skład komitetu, poza rosyjskimi badaczami, Dmitrijem Nikołajewem i Jeleną Trubiłową, weszła francuska tłumaczka Odile Belkeddar, laureatka nagród „Русофония” (2015) oraz „Читай Россию / Read Russia”. Do dostojnego grona została również zaproszona pisząca te słowa, co poczytuje sobie za ogromne wyróżnienie i uznanie dla dotychczasowych osiągnięć na niwie olsztyńskiej emigrantologii.

Wspólnie z Domem Rosyjskiej Zagranicy im. A. Sołżenicyna w Moskwie Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej organizuje międzynarodowe konferencje naukowe w ramach cyklu „Luminarze Rosyjskiej Emigracji”. Organizatorom konferencji przyświeca chęć stworzenia platformy interdyscyplinarnego dyskursu naukowego polskich i rosyjskich specjalistów z zakresu literatury, kultury i historii rosyjskiej emigracji. Dlatego też spotkaniom naukowym towarzyszy bogaty program kulturalny, w ramach którego odbywają się prezentacje książek, wieczory autorskie, wystawy tematyczne, pokazy filmów, spektakle teatralne itd.

Perspektywy

Jedną z ważnych form uczestniczenia w dyskursie naukowym pozostają międzynarodowe konferencje naukowe z udziałem wiodących specjalistów z zakresu różnych dyscyplin naukowych. W tym znaczeniu rolę cyklu „Luminarze Rosyjskiej Emigracji”, proponującego szeroki wachlarz tematów dotyczących studiów nad dorobkiem literackim i kulturowym rosyjskich emigrantów, trudno przecenić. Trzy fale uchodźstwa, zainicjowane rewolucją październikową 1917 roku, w dalszym ciągu stanowią intrygujące wyzwanie badawcze dla uczonych na całym świecie. Do udziału w konferencjach zapraszani są nie tylko literaturoznawcy, językoznawcy i tłumacze, lecz także kulturoznawcy, historycy i reprezentanci innych dyscyplin.

W najbliższej przyszłości rolę interdyscyplinarnej platformy odegra Międzynarodowa Konferencja Naukowa „*Homo geographicus*”. *Twórczość rosyjskich emigrantów w perspektywie geografii literackiej* z cyklu „Luminarze Rosyjskiej Emigracji”, planowana w Olsztynie w dniach 14–15 października 2019 roku, wspólnie z Komisją Emigrantologii Słowian MKS. Przedstawiając zakres tematyczny konferencji, organizatorzy podkreślają:

Читая написанные в эмиграции книги, мы думаем о Константинополе и Белграде, о Варшаве и Париже, о Шанхае и Нью-Йорке, о Брисбене и Рио де Жанейро. Русская эмиграция раздвинула границы бытия русского человека – теперь пространством, в котором живут русские, стал весь мир.

Литература тоже путешествует в пространстве, взаимодействует с ним, поддается его влиянию и обретает черты новых локусов. Не отказываясь от выдающихся представителей русского зарубежья, но об руку с ними мы хотели бы отправиться в путь и посвятить нашу пятую встречу *литературной географии*.

Геопоэтика стала важным инструментом в осмыслении литературного наследия эмиграции, ведь именно геопоэтика позволяет раскрыть и осмыслить живую реальность эмигрантского опыта. Геопоэтика может быть воспринята нами как одна из стратегий в постижении феномена русской эмиграции XX столетия в ее литературных практиках и в рамках экзистенциальной географии [Марченко, Ндьяй 2019].

Tym samym inicjatorzy olsztyńskich spotkań emigrantologicznych nawiązują do tych wiodących kierunków badań, o których pisał L. Suchanek:

В эмигрантологических исследованиях особенную роль должна играть философская антропология – философия человека, которая отвечает на вопрос: Кто есть человек? (Suchanek 2012). Эмигрант – *homo emigrans* – это один

из антропологических типов (аспектов человека), таких как *homo socialis*, *homo oeconomicus*, *homo religiosus*, *homo politicus* (Suchanek 2013: 11–13; Suchanek 2012) [Suchanek 2015, 10].

Na niwie emigrantologii pozostaje jeszcze wiele do zrobienia, zatem perspektywy dalszego rozwoju olsztyńskich badań nad emigracją rosyjską są bardzo szerokie. A przy tym olsztyński zespół ma w tym zakresie ambitne plany. Za priorytetowe kierunki działań uznano:

- a) umocnienie pozycji macierzystej jednostki jako ważnego centrum badań emigrantologicznych w Polsce;
- b) stworzenie szerokiego forum wymiany poglądów i doświadczeń badawczych dla emigrantologów krajowych i zagranicznych.

Dotychczasowe osiągnięcia olsztyńskiej emigrantologii, a także dorobek publikacyjny i aktywność badawcza poszczególnych członków zespołu projektu *Studia emigrantologiczne. Interpretacja – recepcja – przekład* pozwalają pozytywnie ocenić perspektywy realizacji powyższych celów.

Bibliografia

- Boriew Jurij. 2000. *Fienomien Jurija Druźnikowa*. Moskwa: Slavica Orientale [Борев Юрий. 2000. *Феномен Юрия Дружникова*. Москва: Slavica Orientale].
- Bunin Iwan. 2013. *Wciąż smutno wierzę w swoje szczęście...* Red. NDiaye I.A., Ojcewicz G. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Bunin Iwan. 2015. *Człowiek, pisarz, tłumacz w świetle współczesnej buninologii*. Red. Kozak B., Marczenko T., NDiaye I.A. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Marčenko Tat'ana, Ndaj Ivona. 2019. *Programma konferencji*. (online) <http://slowianieuwm.wix.com/luminarze5> (dostęp 4.08.2019 [Марченко Татьяна, Ндая Ивона. 2019. Программа конференции. (online) <http://slowianieuwm.wix.com/luminarze5> (дostęp 4.08.2019)]).
- Matka Maria. 2015a. *Chcę wejść we wszystkie niepokoje ziemi*. Red. NDiaye I.A., Ojcewicz G. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Matka Maria. 2015b. *Kocham rozpalony grzechem świat*. Red. NDiaye I.A., Ojcewicz G. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Matka Maria. 2015c. *Nie ma życia bez cierpienia...* Red. NDiaye I.A., Ojcewicz G. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Ojcewicz Grzegorz. 2002. *Epitet jako cecha idiolektu pisarza. Studium literaturoznawczo-leksyko-graficzne o twórczości poetyckiej Iwana Bunina*. Katowice: Śląsk.
- Ojcewicz Grzegorz, Myślak Dominka Agata. 2016. *Stara Dusza. Fenomen Matki Marii (Skobcowej). Badania i materiały*. Szczytno: GregArt.
- Pisarki rosyjskiej zagranicy – w literaturze, kulturze i korespondencji*. 2016. Red. Kozak B., Marczenko T., NDiaye I.A. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Popławski Borys. 2009. *Automatyczne wiersze*. Przeł. Ojcewicz G. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.
- Rosyjska literatura „emigracyjna”. Język, styl, poetyka*. 1992. Red. Piłat W. Seria „Studia i Materiały” nr 41: Filologia Rosyjska. Olsztyn: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie.

- Rudziewicz Iriena. 1994. *Russkije pisateli-emigranty w Polsce*. Sankt-Pietierburg: Obrazowanie [Рудзевич Ирена. 1994. *Русские писатели-эмигранты в Польше*. Санкт-Петербург: Образование].
- Rudziewicz Iriena. 2017. *Wzaimoswiaz' literatury i rieligii w tworczenstwie emigracyonnoj poetiessy Iryny Ratuszynskoj*. „POLILOG. Studia Neofilologiczne” nr 7: 61–67 [Рудзевич Ирена. 2017. *Взаимосвязь литературы и религии в творчестве эмиграционной поэтессы Ирины Ратушинской*. „POLILOG. Studia Neofilologiczne” nr 7: 61–67].
- Statut Komisji Emigrantologii Słowian Międzynarodowego Komitetu Słowistów (online) <https://emigrantologia.wixsite.com/slowianie-komisja> (dostęp 04.08.2019).
- Suchanek Lucjan. 2000. *Emigrantologia i literaturoznawstwo*. W: *Studia z historii literatury i kultury Słowian*. Red. Czapik-Lityńska B., Darasz Z. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego: 42–45.
- Suchanek Lucjan. 2002. *Tamizdat*. W: *Lexikon der russischen Kultur*. Herausgegeben von N. Franz unter Mitarbeit von S. Goncarov und A. Wiczorek. Darmstadt: Primus Verlag GmbH: 440–441.
- Suchanek Lucjan. 2004. *Słowiańska emigrantologia*. W: *Współczesne literaturoznawstwo sławistyczne*. Red. Suchanek L. Kraków: PAU: 73–88.
- Suchanek Lucjan. 2005. *Literaturowiedzenie i kulturologia* [Литературоведение и культурология]. „Sbornik Prací Filozofické Fakulty Brněnské Univerzity” t. X, 8: 127–130.
- Suchanek Lucjan. 2008. *Emigrantologia: osiągnięcia i nowe perspektywy. Między Kongresem w Krakowie a w Ochrydzie. 1998–2008*. W: *Z polskich studiów sławistycznych. Literaturoznawstwo. Kulturologia. Folklorystyka*. Red. Suchanek L., Wrocławski K. Warszawa: PAN: 159–169.
- Suchanek Lucjan. 2009. *Człowiek w traumie. Emigrantologia na przykładzie emigracji rosyjskiej dwudziestego wieku*. „Ethos” nr 3–4 (87–88): 230–244.
- Suchanek Lucjan. 2012. *Homo emigrantus – z obserwacji nad antropologią rosyjską XX wieku*. W: *Z polskich studiów sławistycznych*. Seria 12. Literaturoznawstwo. Warszawa: PAN: 147–154.
- Suchanek Lucjan. 2013. *Miasto antropologii w emigrantologicznych issledowanijach*. W: *Ruska dijaspora i słowiański swiet. Zbornik radowa*. Београд: Учредител Петар Вунџк [Место антропологии в эмигрантологических исследованиях. W: *Руска дијаспора и словенски свет. Зборник радова*. Београд: Учредител Петар Вунџк]: 11–21.
- Suchanek Lucjan. 2014. *Emigracja. Emigrantologia. Komisja Emigrantologii Słowian*. „Slavia Orientalis” t. LXIII, nr 2: 173–189.
- Suchanek Lucjan. 2015. *Komissia' emigrantologii slavân Meždunarodnogo komiteta slavistov* [Комиссия эмигрантологии славян Международного комитета славистов]. „Emigrantologia Słowian” vol. 1: 9–12.
- Twórczość rosyjskiej zagranicy – satyra i memuarystyka*. 2018. Red. Marczenko T., NDiaye I.A., Nikolajew D. Olsztyn: Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej.

Summary

Emigration studies in Olsztyn.

History – current status – development prospects

Olsztyn is an important centre of emigrant-related research in Poland. The first works in this field were written at the beginning of the 1990s. Currently, the results of research concerning the history of emigration literature are presented in the scientific series “The luminaries of Russian Emigration”, “Theory and practice of translation”, “Between words – Between worlds” and the scientific journal “Acta Polono-Ruthenica”. In 2018, at the Institute of Eastern Slavic Studies, UWM initiated a statutory subject *Emigration Studies. Interpretation – Reception – Translation*, which aims at conducting research focused on the description of history and heritage issues of cultural Russian emigration that can be assigned to such thematic areas as: the history of the Russian literary

process, issues of interpretation of the literary text, Polish-Russian literary relations and literary translation. The essential focus of the team is interdisciplinary research. The subject of the team's research focuses on the most important aspects of emigration-related research, including the history of emigration, fate, the status of the emigrants and their spiritual, religious and political life. The author discusses the history, current state and perspective of Olsztyn's emigration research, with particular emphasis on their international dimension.

Key words: emigrant-related research, emigration, Olsztyn, the committee of Slavic emigration, the international Slavic committee